

proportioneradt, maximum af sådana frielevplatser, samt med rättighet för läroverket sjelft att inom detta maximum årligen bestämma antalet; börande läroverket för hvarje sådan elev utfå en ersättning, som med högst en tredjedel understiger medelkostnaden för hvarje lärjunge vid statens läroverk.

Stockholm den 27 Januari 1875.

A. J. Lyth.

N:o 76.

Af Herr **Per Nilsson** från Christianstads län: *Om tillägg till gällande folkskolestadga i syfte, att hädanefters i hvarje folkskola skall meddelas undervisning i rikets grundlagar m. m.*

Redan vid 1868 års riksdag väcktes af mig motion: »att i stadgan angående folkundervisningen i riket vid 6 § 1 mom. måtte tilläggas: att hvar och en, som vill anses behörig att söka lärarebefattning vid folkskola, skall förete betyg att han eger fullgiltig insigt och ådagalagd färdighet att undervisa äfven i rikets grundlagar, strafflagar och kommunalförordningarne.»

Andra Kammaréns tillfälliga Utskott förklarade i anledning här af uti utlåtandet n:o 38, intaget i bihanget till Riksdagens protokoll vid nämnda års riksdag, 8:de samlingen 2:dra afdelningen och 2:dra bandet: »att Utskottet uppskattar till fullo andan i mitt förslag, i det att Utskottet inser och bebjertar vigten deraf, att hvarje svensk yngling må i skolan vinna någon kännedom om rikets statsförfattning, hvilken hvarje medborgare lofvar att med lif och blod försvara, och om dess lagstiftning, hvars tillämpning möter honom öfverallt i lifvet;» samt att »Utskottet förmenar, att undervisningen i dessa ämnen borde utgöra en vigtig uppgift för den högre folkskolan, framför allt hvad de äldre manliga lärjungarne angår.» För vinnande af detta mål ansåg Utskottet erfordras »dels att lärarne vid dessa skolor kunna undervisa uti ifrågavande ämnen, dels att man erhöile en handbok eller lärobok så

uppställd, och affattad att den, utan synnerlig tidsuppoftning, kunde i de nämnda läroanstalterna genomås, en bok som sedermera skulle följa lärjungen ut i lifvet”.

Oaktadt Utskottet således gillade mitt förslag, tillstyrkte Utskottet likväl att min motion icke för dåvarande måtte föranleda någon åtgärd från Riksdagens sida, enär det redan i folkskolestadgans 5 § finnes föreskrifvet, att vid seminarium för folkskolelärare undervisning bör meddelas i Sveriges statsförfattning, hvilket stadgande kunde göras till en sanning, i det undervisningen uti rikets statsförfattning infördes på läseschemat och uti den examinerade seminarieelevens utgångsbetyg. Och ansåg Utskottet det ej vara erforderligt att uti en särskild skrifvelse fästa Kongl. Maj:ts uppmärksamhet härpå, åtminstone tillsvidare, enär sakens vikt otvifvelaktigt skulle i alla fall behjertas.

Mer än sex år hafva förflutit sedan detta besynnerliga utskottsutlåtande skrefs, och saken befinner sig likväl på samma dåliga punkt som förut, hvadan den af Utskottet uttalade fromma förhoppningen visat sig vara ogrundad. Jag föranledes alltså att ånyo väcka denna fråga till lif. Sedan 1842 års folkskolestadga utgafs, har mer än 30 år förflutit, och en hvar bör inse att de kunskapsämnen, som då ansågos tillräckliga för en folkskola, numera icke motsvara ändamålet med undervisningen i en sådan skola.

Genom förordningen angående kommunalstyrelse, kyrkoråd, skolråd och landsting samt den nya Riksdags-ordningen hafva Sveriges innebyggare erhållit ett ökadt fält för sin verksamhet. Men om de skola väl fullgöra alla rättigheter, som genom dessa lagar erhållits, måste de sättas i tillfälle att erhålla därför erforderliga kunskaper.

Genom nya strafflagen har hela vår urgamla kriminallagstiftning blifvit fullkomligt omskapad; och denna lag har belagt med straff många handlingar, hvilka förut ej ansågos vara brott. Det synes mig vara klart, att hvarje medlem i samhället bör erhålla redan i sin barndom, då begreppen om rätt och orätt bildas, kunskap om de kriminela lagarne, på det han aldrig sedermera må kunna freda sitt samvete dermed, att han ej visste det den af honom begångna förseelsen var ett brott mot samhällets lagar. Om t. ex. strafflagens stadgande rörande brott mot offentlig myndighet, fridsbrott, förfalskningsbrott, mened, misshandel, ärekränkning, skadegörelse å egendom, stöld och snatteri, bedrägeri och annan oredlighet, uti folkskolan tillkännagafs för lärjungarne, tror jag att rätt många medborgare skulle räddas från fängelserna, ty obekantskap med lagens stadgande är i många fall en orsak till begäendet af brott. Såsom exempel härpå vill jag nämna, att då skogsåverkan i förra tider här i landet ansetts vara en lindrig förseelse, det måste vara af stor vikt att klart tillkännagifva då denna handling stämplas såsom stöld, enär i annat fall en mängd personer kunna

straffas för ett brott, hvilket de, om lagen varit dem känd, säkerligen icke skulle hafva gjort sig skyldiga till.

Om den tid, hvilken nu i folkskolan användes för inlärande af vissa andra mindre nyttiga ämnen, t. ex. så kallad biblisk historia, till en del inskränktes, så saknades icke tid för inhemtande af kännedom i de ämnen, som jag här ofvan vidrört. Och, i fall god vilja finnes hos vederbörande att tillmötesgå tidens kraf i detta afseende, så kunde undervisningen till en början i nämnda ämnen verkställas på det sätt att åberopade lagar hvarje skoltermin åtminstone några gånger af läraren högt förelästes lärjungarne. Redan genom detta enkla tillvägagående torde mycket kunna vinnas.

På grund af hvad nu i korthet anförts, får jag föreslå:

att i hvarje folkskola skall meddelas kännedom om gällande förordning angående kommunalstyrelse, kyrkoråd, skolråd och landsting samt grundlagar och strafflag; samt

att vid 6 § 1 mom. i folkskolestadgan må tilläggas, att hvar och en, som vill anses behörig att söka lärarebefattning vid folkskola, skall förete betyg af seminarium eller annan offentlig myndighet, att han eger godkänd insigt att kunna undervisa i rikets grundlagar, kommunalförordningar och strafflag.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1875.

Per Nilsson,

från Christianstads län.